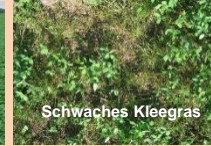

Практичні рекомендації: вирощування сумішей конюшини й люцерни з травами

Суміші конюшини й люцерни з травами – найважливіші елементи органічної сівозміни. Їхні головні функції в системі органічного землеробства наступні:

- покращення родючості ґрунту (гумус)
- живлення азотом наступної культури (культур)
- боротьба з бур'янами
- забезпечення базовими кормами ВРХ й сировиною установок для видобутку біогазу

Однак цей корисний потенціал для рільництва часто недооцінюється. Наявність у сівозміні посівів сумішей конюшини з травами сама по собі ще не дає підстав для позитивних висновків щодо зазначених вище функцій. Позитивні результати від сівозміни в кінцевому підсумку досягаються лише завдяки продуктивності самої суміші конюшини з травами. Лише продуктивні й високоякісні суміші конюшини з травами можуть покращити ефект від сівозміни органічного господарства, що працює з акцентом на тваринництво й вирощування сільськогосподарських культур для ринкових потреб. Проте позитивний ефект від посівів високопродуктивних сумішей конюшини з травами залежить від чималої кількості окремих факторів. Особливо важливо звернути увагу на такі моменти:

1) Місце знаходження й забезпечення поживними речовинами

Щоб виконати свою функцію збагачення ґрунтів, суміш конюшини з травами сама потребує достатнього живлення такими базовими поживними речовинами як фосфор і калій, а також сірка. Суміші конюшини й особливо люцерни з травами досить вимогливі до показника рН у ґрунті, який має бути оптимальним щонайпізніше в момент сівби. Дуже легкі ґрунти непридатні для вирощування класичних сумішей лучної конюшини з травами. Тут необхідно подумати над можливістю застосування альтернативних варіантів таких сумішей.

- Забезпечення базовими поживними речовинами - клас ґрунту В-С,
- показник рН, клас С, для люцерни > 6,
- удобрення сіркою в момент сівби,
- вибір районуваних сумішей конюшини й люцерни з травами.

2) Сівба

В умовах федеральної землі Мекленбург-Передня Померанія сівба влітку може проводитися по підготовленому (без рослинного покриву) ґрунту. При цьому потрібно пам'ятати, що вересневі посіви часто ростуть значно гірше у порівнянні із серпневими й не досягають достатньо щільного покриву до зими (незадовільний розвиток зимуючих органів). З іншого боку, суміш конюшини з травами може успішно розвиватися шляхом підсіву до злакових навесні або сівби у поєднанні з такими кормовими культурами як зелений овес. У місцевостях з легкими ґрунтами доцільно відмовитися від підсіву до злакових культур через небезпеку весняної посухи (брак води). Потрібно звернути увагу на те, щоб насіння, що потребує більше світла, закладалося близько до поверхні. Отже тверде посівне ложе є однією із головних передумов успішного росту сумішей конюшини чи люцерни з травами.

- Здійснювати підсів до зелених злакових культур або сіяти окремо під обмолочені злакові культури,
- літня сівба по голому ґрунту рядками до 20 серпня,
- оптимальна глибина висіву - 1 см

3) Суміш для сівби

При роботі з сумішами конюшини й люцерни з травами важливо пам'ятати про агрономічну сумісність рослин. Обидва компоненти суміші – бобові культури й трави, в залежності від мети використання, повинні бути дуже добре збалансовані з точки зору частки відповідного виду в суміші, а пропорція, як правило, має становити 50:50 %, але питома вага бобових в будь-якому разі повинна бути не меншою ніж 40%. В суміші не повинні переважати ані трави (тоді живлення азотом буде недостатнім), ані конюшина (зниження урожайності сухої маси, кормової цінності й здатності до силосування). Головними компонентами є лучна конюшина, трохи доповнена повзучою конюшиною та багаторічною пажитницею. Ця базова схема в залежності від особливостей місцевості може доповнюватися, наприклад, люцерною (місцевості з сухим кліматом). Всі інші компоненти можливі, проте не мають вирішального значення. У місцевостях з дуже легкими ґрунтами компонент у вигляді лучної конюшини здебільшого відпадає. Замість нього можна використати лядвенець або повзучу конюшину у поєднанні з люцерною. Рекомендована норма висіву - 30 кг/га, яку можна зменшити до 25 кг/га (в разі більшої частки компонентів з меншою вагою тисячі зерен).

- Не менше 40 % частки бобових,
- **основна схема суміші лучної конюшини з травами:** 2 сорти лучної конюшини + повзуча конюшина + 2 сорти багаторічної пажитниці (середньопізня група стиглості),
- **основна схема суміші люцерни й конюшини з травами:** 2 сорти лучної конюшини + 2 сорти люцерни + 2 сорти багаторічної пажитниці (середньопізня група стиглості) + лучна костриця
- місцевості з легкими ґрунтами без лучної конюшини: суміш - лядвенець, повзуча конюшина, люцерна
- інтенсивність висіву 30 кг/га.

4) Використання

Вирішальний вплив на агрономічний потенціал сумішей конюшини й люцерни з травами має спосіб та частота їхнього використання. При цьому інтенсивність використання повинна залежати від потенціалу врожайності на відповідній місцевості. Тому доцільне інтенсивне використання, однак без надмірності (в тому числі й через випас). Лише тоді можна досягнути достатнього рівня пригнічення бур'янів та фіксації азоту в ґрунті. Попри високу інтенсивність використання, подекуди, особливо на невеликих площах (наприклад, смугах) доцільно зменшити таку інтенсивність. Там потрібно дати можливість конюшині й люцерні досягнути фази повного цвітіння з метою належного забезпечення поживою бджіл та метеликів, а також птахів, що в'ють свої гнізда на землі (біорізноманіття).

- Інтенсивність використання повинна відповідати потенціалу врожайності (прагнути до інтенсивного використання)
- В разі невикористання підростаючої біомаси принаймні 3 – 4 рази проводити мульчування поля
- На ділянках > 5 га облаштовувати невеличкі «острівки» з меншою інтенсивністю використання для комах та птахів, що в'ють гнізда на землі

Teilnetzwerk Ökologischer Ackerbau:

Ökoring im Norden e.V.

Arne Bilau (Mail: arnebilau-mv@oekoring-sh.de, Tel. 0176 41201816)

Hans-Georg Haas (Mail: hansgeorghaas-mv@oekoring-sh.de, Tel. 015786678043)

Nicolai Pack (Mail: nicolaipack@oekoring-sh.de, Tel. 0174 1712919)

Netzwerk Ökologischer Landbau Mecklenburg-Vorpommern

Landesforschungsanstalt für Landwirtschaft und Fischerei MV, Projektkoordination:

Ann-Christin Hillenberg (Mail: a.hillenberg@lfa.mvnet.de, Tel. 03843 789239)

Machen Sie mit und sprechen Sie uns unverbindlich an! Wir freuen uns auf Sie!

Dieses Projekt wird im Rahmen des Entwicklungsprogramms für den ländlichen Raum Mecklenburg-Vorpommern 2014-2020 mit Unterstützung der Europäischen Union und des Landes Mecklenburg-Vorpommern, vertreten durch das Ministerium für Landwirtschaft und Umwelt, erarbeitet und veröffentlicht.

Цей матеріал перекладено українською мовою проектом «Німецько-українська співпраця у галузі органічного сільського господарства».

© Всі права захищені

Повне чи часткове відтворення чи передача цієї публікації в будь-якій формі чи будь-якими засобами, в тому числі електронними, механічними, шляхом фотокопіювання чи запису чи у будь-який інший спосіб можливе лише за попередньої згоди авторів або видавців.